

Gittin Sources 15

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף כד עמוד א

האשה עצמה מביאה וכו'. אשה מכי מטי גיטה לידה איגרשה לה! אמר רב הונא: באומר לא תתגרשי בו אלא בפני ב"ד פלוני. סוף סוף כי מטיא התם איגרשה בה! אלא אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בריה דרב איקא: דאמר לה כי מטית התם אתנחיה אארעא ושקליה. אי הכי, הוה ליה טלי גיטך מעל גבי קרקע, ואמר רבא: טלי גיטך מעל גבי קרקע - לא אמר כלום! אלא, דאמר לה: הוי שליח להולכה עד דמטית התם, וכי מטית התם הוי שליח לקבלה וקבלי את גיטך. והא לא חזרה שליחות אצל הבעל! דאמר לה: הוי שליח להולכה עד דמטית התם, וכי מטית התם שוי שליח לקבלה. הניחא למ"ד: אשה עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה, אלא למ"ד: אין האשה עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה, מאי איכא למימר? טעמא מאי - משום דאיכא בזיון דבעל, והכא בעל לא קפיד. הניחא למ"ד: משום בזיון דבעל, אלא למ"ד: משום חזרה הבאה לאחר מיכן, מאי איכא למימר? דאמר לה: הוי שליח להולכה עד דמטית התם, וכי מטית התם שוי שליח להולכה וקבלי את גיטך מיניה. ואיבעית אימא, דאמר לה: הוי שליח להולכה עד דמטית התם, וכי מטית התם אימר קמי בי דינא בפני נכתב ובפני נחתם, ומשוי בי דינא שליח וליתבוה ניהליך. הדרן עלך המביא גט.

רש"י מסכת גיטין דף כד עמוד א

ומשום חזרה הבאה לאחר מכאן - דדמיין להדדי שכשזרק גט לחצר חבירו ואחר כך קנתה היא החצר הרי הוא עושה את החצר שליח להוליך והיא כשקנתה עשאתה שליח לקבלה ואתי לאכשורי מההיא טעמא ושלא כדין הוא דחצר לאו משום שליחות אתרבי אלא משום ידה וההיא שעתא דנתינה לאו ידה הוא.

תוספות מסכת גיטין דף כד עמוד א

חזרה הבאה לאחר מכאן - פירש בקונט' שנתן הגט בחצר חבירו ואין נראה דחצר חבירו לא דמי לשליח להולכה אלא אומר ר"י שנתנו הבעל בחצר של עצמו ומכרו לאחרים והאשה קנתה מאותו אחר וא"ת למה לי למיניקט משום חזרה הבאה לאחר מכאן הוה ליה למימר משום שליחות עצמה שהבעל עשה שליח להולכה והאשה תעשה אותו שליח עצמו שליח לקבלה וכי האי גוונא לא מהני משום דלא חזרה שליחות אצל הבעל ואומר ר"י משום דאותו טעם שלא חזרה שליחות אצל הבעל אינו ברור כל כך דאיכא דמספקא ליה לקמן בפרק התקבל (דף סג:) וצ"ע דאמאי לא משני הכא כגון דשויהיה איהי שליח מעיקרא והדר שוי איהו שליח דליכא למיגזר משום חזרה הבאה לאחר מיכן כדאמר בפרק התקבל (שם).

רי"ף מסכת גיטין דף כח עמוד ב

אמר רב אין האשה עושה שליח לקבל גיטה מיד שלוחו של בעלה ור' חנינא אמר אשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שלוחו של בעלה מאי טעמיה דרב איבעית אימא משום בזיון דבעל (דף כט עמוד א) ואי בעית אימא משום חזרה הבאה לאחר מכאן מאי בינייהו איכא בינייהו דקדמה איהי ושויא שליח מעיקרא. הא מילתא חזינן בה פלוגתא ביני רבואתא איכא מאן דפסק הלכתא כרב ואיכא מאן דפסק הלכתא כר"ח ומסייעא ליה למימריה מהאי מעשה דההוא גברא דשדר לה גיטא לדביתהו אתא שליח אשכחא דקא לשה אמר לה הא גיטיך אמרה ליה ליהו פקדון גבך אר"נ אם איתא לדר' חנינא עבידנא בה עובדא אמר ליה רבא ואם איתא עבדת בה עובדא והא לא חזרה שליחות אצל הבעל שלחיה קמיה דר' אמי שלח להו לא חזרה שליחות אצל הבעל ורבי חייא בר אבא אמר נתישב בדבר הדור שלחיה קמיה דר' חייא בר אבא אמר כולי האי שלחו לי ואזלי כי היכי דמספקא להו לדידהו הכא נמי מספקא לדידן הוי דבר שבערוה וכל דבר שבערוה חולצת ולא מתיבמת

חידושי הרמב"ן מסכת גיטין דף סג עמוד ב

הוה עובדא ואצרכה רב יצחק גט וחליצה. תמהני על הסכמת רבינו האי גאון ז"ל ור"י ז"ל שפסקו כר' חנינא מפני זה המעשה, והא רב נחמן במעשה דידיה אם איתא קאמר ולא איפשיטא ליה דאיתא, אלא

דפשיטא ליה דלא בעינן חזרה שליחות אצל הבעל, ומאן דאצרכה גיטא וחליצה נמי לא איפשיטא ליה דאיתא לדר' חנינא, וכ"ת א"כ תיפוק לי' משום דרב דילמא מעשה דרב יצחק הכי הוה דשויה אשה לשליח לקבלה מעיקרא ושויה בעל בתר הכי שליח להולכה וא"ל הביה ניהליה לשליח קבלה שלה, דאי למ"ד משום חצר ליכא ואי למ"ד משום קפידא דבעל ליכא כדאמר' בשלהי פ' כל הגט, ורב נחמן כי שלחה לקמיה דר' אמי הכי שלחה סתם מי בעינן שתחזור שליחות אצל הבעל או לא, ואם איתא לדר' חנינא נפקא מינה לדידיה ואי נמי ליתא נפקא מינה לכדאמרן, ושמא מפני שאמרו כאן בגמרא מאי בינייהו ולא אמרו איכא בינייהו כגון דבעל לא קפיד סברי רבנן דלמ"ד משום בזיון אף על גב דלא קפיד נמי פסול גזירה זו מפני זו והיא דאמרין בשלהי פ' כל הגט בעל לא קפיד דחייה היא ולא קיימא במסקנא.

ועדיין אני חוכך בזה להחמיר, חדא דמילתא דטעמא היא דכיון דהוא לא קפיד אנו לא קפדינן ולא גזרו זו מפני זו כשם שלא גזרו היכא דשווייה שליח מעיקרא אטו שוויא שליח בסוף, ועוד דאשכחן ליה בירושלמי נמי הכי א"ר אמי הלכה כרשב"ג הוא שאמרה טול לי הוא שאמרה יהא לי בידך, חד בר נש שלח גיטא לאיתתיה אמרה ליה יהא לי בידך הוה עובדא קמיה דרב אמר אם רצה להחזיר לא יחזיר, נראה שלא גרסינן לא יחזיר אלא יחזיר גרסינן, מה ופליג, שנייא היא יהא בידך שנייא היא יהא לי בידך, א"ר חזקיה אנו ידע רישא וסיפא אשה אחת עשתה שליח לקבל גיטה משליח בעלה אתא עובדא קמי רב אמר אם רצה להחזיר לא יחזיר, מחלפא שטתיה דרב תמן אמר רב הונא בשם רב אין האשה עושה שליח לקבל גיטה משלוחי בעלה וכא הוא אמר הכין, אני אומר אחר הדלת היה עומד ושמע את קולה, כלומר ולא קפיד, והא דלא אמרין דאיכא נמי הא בינייהו, כן דרך התלמוד בכל מקום כאותה שאמרו בפ' המניח את הכד (ל"ג א') מאי בינייהו א"ר יוחנן הקדישו ניזק איכא ביניהו ובאותה שמועה עצמה מפורשים דברים אחרים דאיכא בינייהו, ועוד דאכתי נפקא מינה לספיקא דאורייתא למיחש לולד משום ממזרות דלמ"ד לא בעינן שתחזור שליחות אצל הבעל דאורייתא גיטא מעליא הוא ופסול משום גזירה דרבנן ולמ"ד לא חזרה שליחות גט בטל הוא תצא והולד ממזר, ומאן דאצרכה גט וחליצה ופי' דמספיקא דאורייתא תחלוץ עושה הולד ספק ממזר ואם נשאת תצא, הא לרבנן ודאי חליצה כרב, ומיהו למ"ד משום בזיון דבעל אפשר דפסולא דאורייתא הוא דמסתמא קפיד, ואפשר דכולהו משום גזרי נסבי לה כלומר שמא יקפיד ויוציא לעז או שאם הקפיד קפידתו קפידא ומסתמא גזרו בכולן, וכן נראה מדלא אמרו איכא ביניהו לחוש לפסול תורה דהא הוה להו לאשמועין.

ור"ח ז"ל פסק נמי כר' חנינא ואמר משום דרב תלמיד הוא לגבי ר' חנינא ומיהו סוגיין בשלהי פ' המביא כרב רהטא, ובעל הלכות ז"ל כתב והלכתא כרב משום דהוה ליה דבר שבערוה וכל דבר שבערוה חולצת הוה עובדא ואצרכה רב יצחק בר שמואל בר מרתא גט וחליצה תרתי גט מחיים וחליצה לאחר מיתה, ורב שמואל בן חפני גאון ז"ל הכי כתב שלא תקבלנו שלוחה מיד שליח הבעל כרב ובעל מתיבות הכין ס"ל וקאמר דכל רב ור' חנינא הלכה כרב, ולא ידענא טעמיה, ואיכא מאן דכתב דהכא ליכא משום בזיון דבעל ומשום דקא לישא הוא דלא קבילה ומשום חצרה הבאה לאחר מכן איכא, ומשום הכי א"ר נחמן אם איתא לדר' חנינא, אבל הכא דאיכא משום בזיון דבעל חיישינן, וליתא להאי טעמא דהא סתמא קאמרין ומאי דלא מפסקא לישתה לקבל גיטה בזיון דבעל הוא.

וכתב הראב"ד ז"ל לפי הירושלמי שמפליג בין יהא בידך ובין יהא לי בידך, כן נחלוק בין טול לי גיטי ושא לי לטול גיטי, ולפי הירושלמי הא דאמרין בגמרא דילן בהווא מעשה דההיא איתתא דאמרה ליהו בידך וחשבי ליה שליח קבלה בדאמרה ליהו לי בידך הוה עובדא ולישנא דגמרא לאו דוקא, כך כתב הרב ז"ל, ומיהו במסקנא דירושלמי לא קיימא, אלא משום דאשכחן בקדושין התקדשי לי במנה תנם לאבא ולאבין אינה מקודשת שיקבלם לי מקודשת, ותניא נמי הכי בתוספתא הרי זה גיטך ואמרה תנהו לפלוני אינה מגורשת שיקבלו לי הרי זו מגורשת ומה לי תנהו לפלוני מה לי יהא בידך כל זמן שלא אמרה לי אינה מגורשת, ועוד דהא אשכחן במתני' טול לי וברייטא קתני בכולהו שא לי יהא לי טול לי ואין לנו אלא לשון חכמים, ומיהו התקבל סתם נמי משמע לשון קבלה, ובהלכות רבינו ובפי' ר"ח ז"ל גרסינן בהווא עובדא דרב נחמן ליהו פקדון בידך והאי לישנא כיהא לי בידך דמי דבעל לאו לפקדון מסריה ניהליה.

בית הבחירה למאירי מסכת גיטין דף סג עמוד ב

ומכל מקום יש פוסקים כרב ומפני שהוא רבו של ר' חנינא ועוד מדקא שקלי וטרו אליביה דקאמרי מאי טעמא דרב כו' ולשיטה זו צריך אתה לידע ששני טעמים הוזכרו בגמרא לדבריו של רב והוא שאמרו מאי טעמא דרב אי בעית אימא משום בזיון דבעל שהוא סבור שמצד שהיא מבזתו אינה רוצה לקבלו בידיה וכשהיא עושה שליח לקבלו מיד הבעל אין כאן בזיון דהא ידע ולא קפיד אבל מיד שלוחו דלא ידע דילמא קפיד ואיבעית אימא משום חצרה הבאה לאחר מכן ר"ל שנתן בעל את הגט בחצר של אחרים וקנאתו אחר כן שאינו גט ובאים לדמות ולומר חצר של אחרים הוה ליה כשליח הבעל וכשקנאתו נעשית כשלוחה ואם יועיל בשליח יבאו לדמות שיועיל בחצר ושאלו בה מאי ביניהו איכא ביניהו דקדמה אייהו ושוייה שליח ופירשו גדולי הרבנים דמשום חצרה הבאה לאחר מכן ליכא דלא דמי ליה ומשום בזיון דבעל איכא ויש מפרשים בהפך דמשום בזיון ליכא דהא ידע ולא קפיד ומשום חצרה הבאה לאחר מכן איכא

רש"ש מסכת גיטין דף כד עמוד א

וכי מטית התם הוי שליח לקבלה כו'. לכאורה הא ליכא הכא נתינה. וצ"ל הואיל דמתהפכת משליח להולכה לשליח קבלה הוה כאילו מסר שליח הולכה לשליח קבלה. ובזה א"ש ג"כ קושיית הגמ' ע"ז והא לא חזרה כו' (לפרש"י ותוס') דע"כ צ"ל דנסתלק שם שליחות הולכה ממנה עתה לגמרי דאל"כ ליכא מסירה משא"כ שליח אחר אף דנעשה תיכף שליח לאחרים (עיין לשון התוס') מ"מ שם שליחות הראשון ג"כ לא סר ממנו. אבל קשה למאי איצטריך לומר הוי שליח לקבלה. היה די שיאמר לה דשם תסתלק ממך שם שליח להולכה ותהיה את לעצמך ותיהו כמו שמסר השליח דהולכה לה לעצמה. ונראה דאה"נ ולא נקיט שליח אלא לצחות בעלמא לזווג שליח לשליח:

רש"י מסכת גיטין דף כד עמוד א

והא לא חזרה שליחות אצל הבעל - שליח לא מיקרי אלא המשתלח מזה לזה שראוי לחזור אצל שולחו ולומר עשיתי שליחותך לחברך וזו אינה ראויה לחזור שהרי לא נשתלחה אלא לעצמה ואח"כ נעשית היא בעל המעשה ובטל השליחות קודם שתחזור

תוספות מסכת גיטין דף כד עמוד א

והא לא חזרה שליחות כו' - שליח לא מיקרי אלא המשתלח מזה לזה שראוי לחזור לשולחו לומר עשיתי שליחותך קודם שיעשה שליח לאחרים ובקונטרס לא פירש כן.

תוספות מסכת גיטין דף כד עמוד א

חצרה הבאה לאחר מכאן - פירש בקונט' שנתן הגט בחצר חברו ואין נראה דחצר חברו לא דמי לשליח להולכה אלא אומר ר"ל שנתנו הבעל בחצר של עצמו ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מאותו אחר וא"ת למה לי למינקט משום חצרה הבאה לאחר מכאן הוה ליה למימר משום שליחות עצמה שהבעל עשה שליח להולכה והאשה תעשה אותו שליח עצמו שליח לקבלה וכי האי גוונא לא מהני משום דלא חזרה שליחות אצל הבעל ואומר ר"ל משום דאותו טעם שלא חזרה שליחות אצל הבעל אינו ברור כל כך דאיכא דמספקא ליה לקמן בפרק התקבל (דף סג:) וצ"ע דאמאי לא משני הכא כגון דשויה אייהו שליח מעיקרא והדר שוי איהו שליח דליכא למיגזר משום חצרה הבאה לאחר מיכן כדאמר בפרק התקבל (שם) ..

חידושי הרשב"א מסכת גיטין דף סג עמוד ב

ולענין פסק הלכה כתוב בהלכות רבינו אלפסי ז"ל משמיה דרבינו האי גאון ז"ל דהלכתא כר' חנינא, והביא ראיה מדאיסתפקא להו בעובדא דההיא אתתא דקא לישה אי חיישי' לשליחות החוזרת אצל הבעל או לא והוה עובדא ואצרכה ר' יצחק בר' שמואל בר מרתה גט מחיים וחליצה לאחר מיתה אלמא מדלא איסתפקא להו אלא משום דלא חזרה שליחות אצל הבעל מכלל דפשיטא להו לכולהו דהלכתא כר' חנינא דאי כרב אפי' חזרה שליחות אצל הבעל הגט פסול אי משום בזיון דבעל אי משום חצרה הבאה לאחר מיכן. והרמב"ן נ"ר כתב תמהני על הסכמת רבינו האי גאון ז"ל והרי"ף שפסקו כר' חנינא מפני זה המעשה

והא רב נחמן במעשה דידיה אם איתא קאמר ולא איפשיטא ליה ד(אי) איתא אלא דפשיטא ליה דלא בעינן חזרה שליחות אצל הבעל, ומאן דאצרכה גיטא וחליצה נמי לא איפשיטא ליה דאיתא לדר' חנינא, וכ"ת א"כ תיפוק לי משום דרב דילמא מעשה דרב יצחק הכי הוה דשויה אשה להאי שליח לקבלה מעיקרא ושוייה בעל לדידיה בתר הכי שליח להולכה עד מקום פלוני והתם ליהוי שליח לקבלה שלה דאי למ"ד משום חצר ליכא ואי למ"ד משום קפידא דבעל ליכא, וא"נ באיתתא גופה כדאי' התם בשילהי המביא בתרא, ע"כ דברי רבינו.

חידושי הריטב"א מסכת גיטין דף כד עמוד א

והא לא חזרה שליחות אצל הבעל. לומר דגט זה לא בא ליד אשה זו משליחותיה של בעל דהיא נעשית שלוחו עד דמטיא להתם ובשעת כניסתה שם נפסק שליחותה דהולכה, ונמצא כשהיא מקבלת הגט מעצמה אין כאן שליח דכבר כלתה שליחות הבעל והו"ל כטלי גיטך מע"ג קרקע, כך פירש רבינו נר"ו בשם מקצת הגאונים ונכון הוא.

אלא למ"ד משום חזרה הבאה לאחר מכאן מאי איכא למימר. פרש"י חזרה הבאה לאחר מכאן כגון שזרק לה הגט לחצר חבירו ואח"כ קנאתו ודמיא להא שהרי הוא עשה חצר חבירו שליח הולכה ואיהי כשקנאתו עשאתו שליח לקבלה, והקשו בתוס' וכי מה דמיון יש נותן גט זה לחצר חבירו עם נותן גט זה לשלוחו דהא דבר פשוט הוא דאינו כלום דמה שייכות יש לו בחצר חבירו, לכך פי' הם מחצירו הבאה לאחר מכאן הוא שנותן גט בתוך חצירו ומוכרו לחבירו והשתא אם מפרשין בענין זה אתי למטעי ולהכשיר בנותן גט בחצרו דחצרו דומה לשלוחו.

דא"ל הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם שוי שליח להולכה. ופי' ובשעה שתעשה שליח אחר בשעה שתצא הגט מידה תאמר בפני נכתב ונחתם כדאיתא בהדיא במתני', וצריכה לומר כן בפני ב"ד וכדאי' לעיל דהא קיום הגט הוא ואין קיום אלא בפני ב"ד וזה פשוט ולא הוצרכו לפרש, ועוד דאפשר דסמיך אאידיך לישנא, והיינו דאיכא בין האי לישנא קמא לאידיך לישנא דלהאי לישנא קמא תצטרך היא העדים שיעידו שהיא אמרה בפ"נ ובפ"נ, לאידיך לישנא לא צריך דכיון דשליח ב"ד היא והיא אומ' שליח ב"ד אני בהכי סגי, וללישנא קמא מציא איהי לשוויי שליח אפי' שלא בפני ב"ד דכיון דאיהי היא שאמרה בפ"נ ובפ"נ ושליח ב' אין צ"ל כלום ואין אנו צריכין לנאמנותו כלל בכי הא שליח עושה כמה שלוחים, כלומר שלא בפני ב"ד.

חידושי הריטב"א מסכת גיטין דף סג עמוד ב

ולענין חזרת שליחות אצל הבעל מספקא לן וחולצת, ואי קשיא לך היכי מספקא להו הכא לכל הנך אמוראי ולעיל בשלהי פרק המביא תניין מקשי להדיא והא לא חזרה שליחות אצל הבעל שלא בדרך הניחא כו' ואף על גב דהתם לחדא אוקימתא בהאי פלוגתא דר"ח ורב אמרינן הניחא למ"ד אלא למ"ד מאי איכא למימר, ואיכא מאן דאמר דיש חילוק בין ההיא דהתם להא דהכא דבההיא דהתם ליכא מאן דפליג שהרי אינו ראוי לחזור אצל הבעל שהרי כלתה שליחות ההולכה לגמרי קודם שתתחיל שליחות הקבלה, אבל הכא אינו כן דעד שיגיע גט לידה אינו כלה שליחות ההולכה ובכי האי אפשר דכחזרה שליחות הוי ובהא הוא דפליגי, ולפי זה קי"ל בההיא דהתם דלא חזרה ולא הוי גיטא כלל ובהא דהכא מספקא להו וכדכתיבנא, ומיהו אפי' לפירוש זה ליכא ראייה למפסק כר"ח כיון דרב נחמן מספקא למילתיה דר"ח וכדכתיבנא, וטעמא דלא חזרה שליחות היינו משום [דבלא] (ד)חזרה הו"ל כטלי גיטך מע"ג קרקע וכדפרישית, ובגט הוא דבעינן (דלא) חזרה משום דבעינן ונתן בידה אבל במתנה לא איכפת לן וזה מבואר, רבינו נר"ו.

בית הבחירה למאירי מסכת גיטין דף כג עמוד ב

אלא שהקשו והא לא חזרה שליחות אצל הבעל ופירשו בה גדולי הרבנים שכל שליחות צריך שבשעה שקיים השליחות יהא ראוי לחזור אצל הבעל לומר קיימתי שליחות שנשתלחתי אצל חבירך אבל זו בשעה שקיימה את השליחות נעשית היא בעלת מעשה ובטל השליחות ואנן בעינן שאף בשעת קיום השליחות יהא נקרא שליח וראוי לחזור מתורת שליחות ויש מפרשים והא לא חזרה אצל הבעל כלומר דכל שליח הולכה במקום בעל קאי והרי אין הבעל יכול לעשות עצמו שליח קבלה וא"כ כל שהוא אומר לה להיות

שלוחה לקבלה אינו כלום ופירשה בדאמר לה הוי שלוחה להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם שוי שליח לקבלה שיקבלהו מידך בשבילך ולפי' ראשון הרי לא פסק ממנה דין שליחות הולכה ולפי' שני הרי לא עשאה הוא שליח לקבלה

רש"ש מסכת גיטין דף כד עמוד א

והא לא חזרה שליחות אצל הבעל. פרש"י ותוס' בזה דחוקים. ואולי יל"פ דהא זה פשוט דאינה יכולה לעשות את הבעל גופי' שליח לקבלה. וגדולה מזו אמרי' לעיל דעבד א"י לקבל גט לחבירו מיד רבו שלו. וכיון שנעשית שליח הבעל הות כמוהו דשלוחו של אדם כמותו. וזהו שאמר והא לא חזרה שליחות (דקבלה) אצל הבעל ר"ל שהוא בעצמו א"י להעשות שליח לקבלה והכא הרי היא כמוהו כדאמרן:

רמב"ם הלכות גירושין פרק ו הלכה יג

הבעל ששלח גט לאשתו, בא שליח ליתנו לה לא נטלתו אלא אמרה לו בפני עדים יהיה לי גט זה פקדון אצלך, או שאמרה לו הרי את שליח לקבלו לי, הרי זו מגורשת בספק עד שיגיע גט לידה, ומשיגיע גט לידה תתגרש ודאי.

מגיד משנה הלכות גירושין פרק ו הלכה יג

[יג] הבעל ששלח וכו'. שם ההוא גברא דשדר לה גיטא לדביתהו וכו' ואסיקו דהוי ספק בדבר שבערוה והספק הוא אם יכול זה האיש להיות נעתק משליחות הולכה שמינהו הבעל לשליחות קבלת האשה שהיא ממנה אותה עתה כיון שעדיין לא נגמר שליחות הבעל. וכתב רבינו ומשיגיע גט לידה תתגרש ודאי ופשוט הוא:

נתיבות המשפט ביאורים סימן קפה ס"ק א

[א] הסיסור שליח הוא. עיין ש"ך ס"ק א' דלענין ממון לא נפקא מינה וכו'. דבריו ז"ל אין להם ביאור, דנהי דבמלוה אף הולך הוי כזכי, מכל מקום איכא לשונות דלא הוו כזכי כמבואר בסימן קכ"ה [סעיף א' בהג"ה], וגם נפקא מינה אם אמר בפירוש שאינו רוצה שיזכה לו. וגם במתנה יש נפקא מינה, דאף דמבואר בסימן קכ"ה [סעיף ה'] דאפילו עשאו שליח לקבל, והוא אומר הולך, דיכול לחזור, הוא מטעם שכתב הסמ"ע שם בס"ק כ"ג, דבלשון הולך ביטל שליחות דהמקבל וכו' ע"ש, מכל מקום יש נפקא מינה במתנה, אם הנותן אמר להשליח מקודם הולך, וכשבא להמקבל עשה להשליח לשליח קבלה, ודאי דתלה בהא דאי חזרה שליחות או לא, דהא בגט גם כן הדין כן, דהולך מבטל שליחות הקבלה, כמבואר באה"ע סימן ק"מ סעיף ו', מכל מקום אם עשתה האשה שליח הולכה שלו לשליח לקבלה הוא ספיקא, ותלוי באי חזרה שליחות, והכי נמי ממש במתנה, דודאי לא גרע מתנה מגט ומכר, דמהני אי לא בעינן חזרה שליחות אצל הבעל, ואם כן יש נפקא מינה במתנה, ודבריו ז"ל צריכין נגר להולמם. ואפשר לומר, דשאני גט דהאשה יכולה לעשות שליח קבלה ולכך מהני, מה שאין כן במתנה דשליח קבלה של המקבל לא מהני מידי, דבממון בעינן שלוחו של בעל הממון דוקא, כמו שכתב הר"ן [ב"מ י"א ע"ב ד"ה האי], הבאתי לשונו בסימן קפ"ח [ביאורים סק"א], ובסימן קצ"ה [ביאורים סק"א], והוא מהירושלמי [גיטין פ"ו ה"א] ע"ש, ולכך אפילו נעשה שליח קבלה אחר שנעשה שליח הולכה מהנותן, לא מהני אפילו אי לא בעינן שיהיה חזרה שליחות, כיון דשליח קבלה של המקבל לאו כלום הוא.

ובעיקר הדין נראה דלא דמי כלל לגיטין, דבשלמא בגט בעינן שיהיה חזרה שליחות כיון דבעינן נתינה מידו לידה, וטלי גיטין מעל גבי קרקע לאו כלום הוא, ואין יכולין לעשות איש אחד שיהיה ידו ויהיה בעצמו הנותן והמקבל, וכשם שאין האשה יכולה לעשות בעלה שליח לקבלה, כן אינה יכולה לעשות שליח בעלה לשליח לקבלה, [כיון] דשליח הבעל כבעל וטעם אחד לשניהם, מה שאין כן בקנין, אם כבר אמר השליח להלוקח לך משוך וקני או בקרקע חזק וקני, דשוב כלתה שליחותו לגמרי, דאין צריך שוב למעשה השליח כלל, דהלוקח יכול למשוך ולהחזיק אפילו שלא בפניו ולקנות, פשיטא דהלוקח יכול לומר להשליח שימשוך או יחזיק בשליחותו דהרי כבר חזרה שליחות אחר אמירתו לך משוך או חזק, וכיון שאין צריכין שוב לשום מעשה שליח כלל, יכול להיעשות שליח כיון שכבר כלה שליחותו קודם שנעשה שליח לחבירו, ואפילו בשליח שקנה לעצמו, דעת הגאונים [שו"ת הגאונים הקצרות סי' שפ"ד] דיכול לקנות, כמ"ש הש"ך בס"ק

ג', ואפילו לדעת הסוברים דהשליח אינו יכול להחזיק לעצמו, היינו מטעם דשם שליח אינו אלא לאחר, ולאחר הוי שליח להתרצות בפיסוק דמים, מה שאין כן לעצמו.

וראיה לזה מגיטין י"א [ע"ב] דאמר שם, דאי התופס לבעל חוב קנה, דאינו יכול לחזור, ועיין בר"ן שם [ד' ע"ב מדפי הרי"ף] דפירש דהיינו דעושה השליח לעצמו בפירוש שליח להעבד לקבל אחר שמסר לו האדון השחרור, ולכאורה קשה, דהא אפילו אם עשאו העבד בפירוש שליח לקבלה והוא אמר הולך, כיון דהשתא סבירא ליה דלאו כזכי דמי, הרי ביטל השליחות קבלה, כמבואר בתוספתא פרק האומר [גיטין פ"ד ה"א] ובאה"ע סימן ק"מ סעיף ו', ועל כן צריך לומר, דנהי דאם עשתה האשה שליח לקבלה מעיקרא, ואח"כ אמר הבעל להשליח הולך, נתבטלה שליחות קבלה שלה, מכל מקום אם הבעל עשה שליח הולכה, וחזרה האשה ועשתה אותו שליח לקבלה, אי נימא דלא בעינן חזרה שליחות אצל בעל, ואשה עושה שליח לקבל מיד שליח, ודאי דמהני, ונעשה שליח לקבלה, ולא יהא אלא אחר, והכי נמי בעבד, דהא הר"ן [שם] כתב לעיל דאמרינן מטעם דתופס לבע"ח, בעינן שהשליח יעשה בעצמו בפירוש אחר שקיבלו מהאדון לשליח קבלה של העבד, לפי זה אף דאמר הולך ונעשה שליח האדון, מכל מקום יכול לעשות עצמו שליח קבלה אח"כ בשביל העבד, והוי כאילו עשה האדון שליח להולכה ואח"כ אמר לו העבד שיעשה בשבילו שליח לקבלה, דמועיל אפילו באשה כהאי גוונא, רק באשה אינו מועיל מכח הספק דחזרה שליחות האמור בגיטין דף ס"ג [ע"ב], ובעבד נראה דאין שייך זה, ומטעם משום דמועיל בעבד (טלי) [טול] שיחרוך מעל גבי קרקע, ואף דאיתקש לאשה, היינו בגוף כתיבת השטר שיהיה לשמה ובתלוש, אבל הנתנית השטר דמי לשטר קנין שדה, כיון דיכול לקנות עצמו אפילו בקנין חליפין, עיין גיטין ל"ט [ע"ב] גבי שקיל כומתא, שדא בה, דמי לקנין שדה, וכן כתב הרמב"ם בהדיא בהלכות עבדים [פ"ו ה"ה], דרק לענין לשמה ומחובר דמי עבד לאשה, אבל לשאר דברים דמי שחרור למתנה, וכן מוכח בתוספות בגיטין דף י"ג [ע"א] בד"ה לא יתנו, ובחידושי לגיטין [תורת גיטין דף ט' ע"ב על תוד"ה לא יתנו] הארכתי בדין זה.

תורת גיטין ביאורים סימן קמא ס"ק א

ספק מגורשת. עב"ש ס"ק א' עד כיון שעדיין לא נגמר שליחות הבעל וכו'. ולפענ"ד נראה דכוונת הדברים הוא דכשם שאין האשה יכולה לעשות את הבעל עצמו שהגט בידו לשליח קבלה, מטעם דבעינן שהאשה תקבל מיד בעלה. ואם תעשה הבעל לש"ק שיהי' במקום האשה א"כ ממאן יקבל הרי לא יקבל מיד בעל, ה"נ שליח הולכה שלו כיון שהוא כבעל עצמו א"י לעשותו לש"ק שלה שיהי' במקומה, דש"ה כבעל ממש הוא, ובעינן שיעשה שליחתו דהיינו שיהי' נותן ואז יוגמר שליחותו קודם שיעשה לאחרים דהיינו שיעמוד במקום האשה, כי לעולם א"א שיהי' א' במקום בעל ואשה ביחד שיהי' הוא הנותן והוא המקבל. ואין לומר דיגמור שליחות שלו שיניחו עג"ק ואח"כ יעשה ש"ק לקבל מעג"ק, דז"א דטלי גיטך מעג"ק אינו גט. והא דמספקא ל' לש"ס [סג ע"ב], משום דאפשר לומר דדמי קצת לגט בא מרשותו לרשותה כמו שכתבו התוספת בפ' הזורק [עז ע"ב] גבי תיחוד ותפתח: